

Slovenski dom

Štev. 108.

V Ljubljani, v sredo, 13. maja 1942-XX

Leto VII.

izključno pooblaščen za oglaševanje italijanskega in tuje-
govora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 710:

Angleški rušilci

»Lively«, »Yacal« in »Clipping« potopljeni na Sredozemskem morju

Uradno vojno poročilo št. 710 pravi:

Letalsko delovanje je bilo živo v severni Afriki in na Sredozemskem morju. Bombardirano je bilo sovražnikovo zaledje ter cilji na Malti. Lovci so zbili štiri letala. Neko naše letalo se ni vrnilo s križarjenja nad morjem.

Na Sredozemskem morju so severno od sollumskega zaliva oddelki nemških bojnih letal v zaporednih valovih napadli skupino štirih angleških rušilcev ter tri izmed njih potopili. Dve letali, ki sta spremljali te vojne ladje, sta bili zbiti.

Izgube, ki jih je angleško letalstvo imelo v zadnjih štirih dneh na italijanskih bojiščih, znašajo torej vsega skupaj 48 strojev. Tem je treba prišteti še številna druga, zanesljivo uničena ali na tleh hudo poškodovana letala.

Rim, 13. maja. s. Uradno poročilo angleškega pomorskega poveljstva potrjuje, da so zaradi sovražnikovega nastopa na Sredozemskem morju bili v ponedeljek potopljeni trije angleški rušilci in sicer »Lively«, »Yacal« in »Clipping«. Prvi je imel 1920 ton in 186 mož posadke, drugi in tretji pa sta imela po 1690 ter po 183 mož posadke.

Nemška ofenziva na ruskem bojišču

Nemške in romunske čete so na Krimu 8. maja začele z napadi
Nemški tisk o pomenu prvih spomladanskih nastopov v Rusiji

Hitlerjev glavni stan, 13. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo:
Na polotoku Kerč so 8. maja nemške in romunske čete, ki so jih podpirale močne letalske sile, prešle v napad. Bitka je v polnem teku.

V vodah okrog polotoka Kerč in pred jugovzhodno obalo Azovskega morja so nemška letala potopila dve prevozniki ladji s skupno 5000 tonami in več manjših ladij. Neka druga trgovska ladja je bila poškodovana.

Na ostalem vzhodnem bojišču so posamezni sovražnikovi napadi spodleteli. Napadi nemških, hrvaških in romunskih čet so bili uspešni.

Na Laponskem in na bojišču pri Murmansk so bili posamezni napadi slabih sovražnikovih sil zavrnjeni.

Nemška bojna letala so kljub slabemu vremenu še naprej uspešno bombardirala letalske naprave na otoku Malti.

Na morju južno od Krete so bojna letala v zaporednih valovih napadla skupino štirih angleških rušilcev, ki so jih opazila ogledala letala. Po bombnih zadetkih so potopila trije teh vojnih ladij in v letalskih bojih sestrelila dvojico angleških letal, ki so morala varovati ladje. Pri tem napadu ni nobeno lastno letalo šlo v izgubo.

Pred holandsko obalo so trije angleški bombniki vrste »Hudson« napadli skupino nemških ladij. Spremljajoče ladje vojne mornarice

so sestrelile vse tri, še preden so z bombami kaj zadela.

Od 1. pa do 10. maja je angleško letalstvo izgubilo 161 letal, od teh 32 nad Sredozemljem in v severni Afriki. V istem času je v bojih proti Angliji šlo v izgubo 42 letalnih letal.

Berlin, 13. maja. s. Ves nemški tisk se je včeraj bavil z vojnim poročilom in podčrtal važnost ofenzive, ki se je 8. maja začela na polotoku Kerč. Ze pet dni, piše »Börsenzeitung«, se nemške in romunske čete bijejo v veliki bitki s sovjetskimi silami, ki se jim je preteklo jesen posrečilo, da so se polastile skrajnega vzhodnega dela Krima. Kakor je znano, so boljševiki v naslednjih mesecih nešteto krat z velikimi silami napadali in se tu pa tam ob južni obali ekušali izkrcati, da bi Nemce pogнали s Krima. Vsi napadi pa so bedno propadli in sovjeti so imeli strahotne izgube. Tudi poseg sovjetske mornarice v Crnem morju ni pomagal; njej se je prav tako slabo godilo, če niti ne štejemo številnih prevoznih ladij, ki so jih nemška letala potopila v ožini Kerča, v vodah Azovskega in Crnega morja.

Glasilno nemških oboroženih sil pa podčrtava posebno zanimivo dejstvo: »Dejstvo, da se je vojaški nastop na Kerču začel 8. maja, postavlja v čudno luč Churchillove izjave 10. maja zvečer. Nekatere v svojem govoru, ko je bil sredi obetanih izjav, je angleški ministriki predsednik dejal, da

mu ni nič znanega o kakih nemških pripravah za veliko ofenzivo na vzhodu. Tako pa — nadaljuje list — »ostane zdaj samo dvojje: Ali je Moskva Churchillu prikrivala, kar se je dogajalo, ali pa je Churchill bil o tem obveščen, pa se je, kakor že tolikokrat, spet zlagal. Bodi kakor koli, vse-kakor so dejstva postavila na laž eno njegovih neštetihih prerokb. Zdaj so nemške in romunske čete na Krimu prešle v napad. Poleti bo svet imel priložnost ocenjevati vrednost nekaterih Churchillovih izjav. O bitkah na Krimu doslej še ni podrobnjših poročil. Izvedeli pa smo, da je nemška letalska sila podpirala in uspešno podpira delovanje na kopnem in meče tone bomb na boljševiške postojanke. Posebni dopisnik takole pravi: Trdnjava, ki so jo Sovjeti zgradili na tej ožini v nadi, da bodo za vselej zaprli Nemcem prehod, se je začela rušiti že po prvih dneh.«

Budimpešta, 12. maja. AS. Iz pristojnih vojaških krogov poročajo, da se je na odseku vzhodnega bojišča, ki je zaupano madžarskim četam, nadaljevalo ogledniško delovanje. Sovjetsko topništvo je skušalo motiti gibanje madžarskih čet. Hitler odgovor madžarskega topništva pa je boljševiško orožje spravil do molka. Madžarski lovci so prestregli boljševiške letalske skupine in jih prisilili k umiku. Madžarske čete, ki imajo nalogo, da ukrajinske gozdove čistijo skrivajočih se boljševikov, so nekaj takih tolp obkolile in jih uničile.

Odlikovanje vojakov italijanskega ekspedicijskega zbora na ruskem bojišču

Vzhodno bojišče, 12. maja AS. Posebni dopisnik agencije Stefani za vzhodno bojišče je postal naslednje poročilo: Ob priliki »Dneva Vojske in Imperije« je poveljnik italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji general Messe odlikoval vojaške divizije Torino, ki so se odlikovali v bojih. Slovesnost je bila priprosta in resna; opravili so jo v neki postojanki v prvi bojni vrsti. General Messe je pripel odlikovanja na prsa odlikovanih vojakov, nato pa je v kratkem nagovoru naštel odlike divizije

»Torino«, ki je odšla na bojišče iz vzhodne Romunije in je v naglem pohodu zlomila vse navidežno nepremagljive težave, se vrgla v boj ter odbila sovražne sile, močnejše po številu ter izvrstno oborožene. Tako je dospela po bitki pri Petrokovici v kotlino reke Donca, nato je dosegla nove zmage pri Kolčaji in je nazadnje med sovjetsko zimsko ofenzivo odbila nešteto obupnih nasprotnih napadov. General Messe je dodal, da divizija Torino enako budno pričakuje nove naloge, ki ji bodo dane.

Sprejemi pri sv. očetu

Vatikansko mesto, 13. maja. s. Sv. oče je včeraj zasebno sprejel kardinala Lavitrana, predsednika italijanskega narodnega odbora za papežev škofovski jubilej. Kardinal se je papežu poklonil v imenu odbora ter mu izročil prispevek za jubilejno mašo, ki jo bo sv. oče imel v četrtek v cerkvi sv. Petra. Prispevek italijanskih katoličanov za to mašo znaša milijon lir, pa je to šele prvi obrok. Sv. oče se je kardinalu zahvalil za vdanostno izjavo in za pripevek ter izrekel svoje zadovoljstvo nad obojim. Podelil je apostolski blagoslov navzočim in vsem tistim, ki se bodo združili okoli njega v molitvi ob petindvajsetletnici škofovskega posvečenja.

Finska ne misli na mir z Rusijo

Helsinki, 13. maja. s. Finski minister za trgovino in industrijo Tanner je v Viburgu govoril na zborovanju socialnih demokratov glede groženj, ki jih dobiva Finska od svojih nasprotnikov. Minister je dejal, da je Finska znova šla v vojno proti Sovjetski zvezi, da bi branila svojo svobodo in neodvisnost. Vojno so izzvali Sovjeti sami z različnimi »incidenti«. Tuje grožnje ne morejo na Finsko nič vplivati. Finska ne misli na mir, razen tedaj, ko bo dosegla končno varnost za svojo bodočnost. Z ozirom na vplivanje nekaterih angleških odgovornih krogov na sovjetske težnje glede Finske, je minister dejal, da vse finsko ljudstvo dobro ve, da mu gre v tej vojni za biti ali ne biti.

O obisku predsednika Združenih držav v Londonu

Rim, 13. maja. s. Mednarodni tisk vztrajno poroča o tem, da namerava Roosevelt vrniti Churchillu obisk v angleški prestolnici, čeprav se ne zdi, da bi predsednik Združenih držav hotel iti tako daleč. Zdi se mu namreč pametneje ostati doma. Zakaj? Dopisnik lista »Evening Standard« so izjavili, da se tako visoka osebnost ne more podati v Anglijo, preden ne bo vojna dobljena. Po zmagi bi predsednik zelo vesel, če pojde na zmagovito pot v Anglijo, kjer se bo dal primerno slaviti. Dopisnik pa je hotel zvedeti, kakaj da angleški ministriki predsednik sredi vojne potuje čez Ocean. V Washingtonu so mu odgovorili: 1. Rooseveltovo življenje je predragoceno, da bi ga izpostavljali nevarnostim potovanja, ki morda ne bi prineslo posebno zanimivih uspehov; 2. Roosevelt se čuti dosti varnejšega v Washingtonu kakor v Londonu, kakaj po njegovem je Anglija preveč izpostavljena nemškim letalskim napadom; 3. Rooseveltova navzočnost v Angliji bi dala preveč opravka angleški policiji.

Ce Roosevelt čaka, da pojde v Anglijo po zmagi, pripominjajo v Rimu, da bo čakal lep čas in da nikdar ne bo videl Londona.

Kanadski zbornici so predložili zakonski načrt za uporabo vse kanadske vojske v vojni službi onkraj morja. Temu načrtu se je zlasti upiral kanadski minister za prevoze in je tudi zaradi tega odstopil.

Načelnik civilne uprave na Filipinih, bivši guverner Vargas, je včeraj izjavil, da je treba po vdaji filipinskih oddelkov na otoku Mindanu soditi, da je vojna na tem otočju dejansko končana v veliko zadovoljstvo prebivalstva, ki bo pod japonskim vodstvom moglo obnoviti red in mir ter sodelovati pri gospodarskem obnavljanju v okviru novega reda v Aziji.

Vesti 13. maja

Prihodni tork bo danski kralj Kristijan praznoval 30 letnico vladanja. Ker so zdaj izredne razmere, želi kralj, da ne bi bilo nobenih proslav.

Prebivalstvo otoka Islandije je spet izvililo Svetna Björnsona za regenta na otoku.

Kanadska skupščina ni nič kaj prijazno sprejela načrta vlade, po katerem naj bi Kanada osnovala svoje lastno diplomatsko zastopstvo v sovjetski Rusiji. V skupščini je prišlo do številnih razprav.

Portugalska je prepovedala izvoz ribjih konzerv v Anglijo in v države, ki so pod angleškim nadzorstvom, in sicer zaradi tega, ker Anglija ni dala po pogodbi iz leta 1941 določenih količin kositra in pločevine, ki jih potrebuje Portugalska za izdelovanje konzerv.

Švicarske oblasti bodo razdelile upravičence za živilske nakaznice v štiri vrste: običajne potrošnike, srednje težke delavce, težke delavce in najtežje delavce.

Ameriški komisar za cene je predlagal Rooseveltu, naj za preprečitev inflacije omeji povviševanje plač in mezd.

Švedska in Finska sta podpisali trgovinsko pogodbo. Po tej pogodbi bo Švedska izvozila na Finsko za 35 milijonov kron železa, jekla in strojev, dala pa ji je tudi kredit za 35 milijonov kron za nakup življenjskih potrebščin na Švedskem.

Bolgarska vlada je ustanovila v Tokiu svoje poslanstvo in tamkaj postavila za poslanika Peševa, bivšega zastopnika Bolgarije v Kairu. Minister in njegovo osebje bo odpotovalo prihodnji mesec na Japonsko.

Indijski voditelji nameravajo skleniti med seboj popoln sporazum in odstraniti vsa medsebojna politična nasprotja glede vedenja Indije po odklonitvi Crippsovih predlogov.

Vojni v Evropi in v Aziji sta neločljivo povezani. Angleži sami pa se danes bolj kakor vsega drugega boje lastne ofenzive proti Nemčiji. Če Churchill trdi, da je Anglija sposobna začeti ofenzivo proti Nemčiji, nesramno laže, piše japonski dnevnik »Niči-Niči«.

Ne more biti nobenega dvoma o hudih udarcih, ki jih je v zadnji pomorski bitki doblila angleško in ameriško vojno brodogradnjo. Te udarce potrjujejo podatki japonskega vrhovnega poveljstva. Nekaj negotovosti vlada samo še glede usode petih ali šestih nasprotnikovih rušilcev, vse drugo je pa na dnu morja. Sicer bodo pa v kratkem objavljene fotografije, iz katerih bodo razločno vidni uspehi, ki so jih dosegli japonske pomorske in letalske sile, je govoril včeraj zastopnik japonske vojne mornarice.

Angleška opravila glede vdorov v Perzijo, v Sirijo, v Grčijo in na Madagaskar so kriminalna dejanja obupa, pravijo v nemških političnih krogih z ozirom na zadnja izvajanja angleškega ministrskega predsednika Churchilla.

Voditelj ameriške vojne izdelave je obiskal okoli 200 industrijskih naprav, ki delajo za vojno, ter dejal potem, da izdelava vojnih potrebščin sicer napreduje, da pa še daleč ni zadovoljiva.

Italijanski minister za zamenjavo in valute pri bolgarskem kralju in predsedniku vlade

Sofija, 13. maja. s. Kralj Boris je včeraj popoldne sprejel italijanskega ministra Riccardija ter imel z njim dolg in pristrčen pogovor.

Sofija, 13. maja. s. Italijanski minister za zamenjavo in valute je včeraj dopoldne v spremstvu italijanskega poslanika v Sofiji obiskal bolgarskega ministrskega predsednika Filova, in imel z njim pristrčen razgovor. Nato je minister Riccardi obiskal drugega za drugim še bolgarskega finančnega ministra Kožilova ter kmetijskega mi-

nistra Perova. V palači trgovskega ministrstva so se potem začeli razgovori med Eksk. Riccardijem in bolgarskim trgovskim ministrom Zaharijevim razgovori o italijansko-bolgarskih gospodarskih stikih. Pri razgovorih so bili navzoči od italijanske strani Riccardijevi sodelavci, strokovnjaki za trgovinska vprašanja, od bolgarske strani pa visoki uradniki iz trgovinskega ministrstva. Ob 13. je bolgarski finančni minister priredil na čast ministra Riccardija kosilo.

Zaključno japonsko poročilo o pomorski bitki v Koralnem morju

Nove skrbi in opozorila glede obrambe avstralske celine

Tokio, 13. maja. s. Japonsko vrhovno poveljstvo povzema v uradnem poročilu končne podatke o bitki v Koralnem morju, ki je potekala 7. in 8. maja. Po tem poročilu je bila potopljena ameriška letalonosilka vrste »Saratoga«, druga letalonosilka vrste »Yorktown«, ameriška oklepna vrsta »California«, ter neki rušilec. Neka angleška oklepna vrsta »Wasp«, angleška križarka vrste »Cambera« ter sovražnikov rušilec nedoločene vrste so pa bili hudo poškodovani. Resno je bila poškodovana petrolejska ladja z 20.000 tonami. Sestreljenih je bilo 98 sovražnikovih letal. Japonske izgube pa znašajo vsega skupaj 1 mairno letalonosilko, ki je včasih bila petrolejska ladja, ter 31 letal, ki jih še vedno pogrešajo.

Rim, 13. maja. s. Po poročilu avstralskega radia v Sidneju so avstralsko prebivalstvo povabili, naj ne goji prehudega optimizma glede izida bitke v Koralnem morju. Zavezniško brodogradnjo je uničilo samo nekaj majhnih japonskih enot, Japonci pa zadržno ne mislijo odnehati od tega, da bi se naprej šli za svojimi cilji.

Tokio, 13. maja. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da sta japonska vojna mornarica in pomorsko letalstvo od 21. aprila do 10. maja zbil 112 nasprotnikovih letal med napadi na Port Moresby, Port Darwin ter v letalskih bojih nad temi oporišči na tleh uničila 51 drugih letal. Japonci so izgubili pri teh nastopih 12 letal.

Rim, 13. maja. s. Nekateri londonski listi pišejo o bitki za Avstralijo ter namigujejo pri tem na pomorski spopad v Koralnem morju. Ta spopad je po sodbi angleških vojaških stro-

kovnikov samo prvo razdobje v obsežnem načrtu za japonski napad na to celino. Z angleške in avstralske strani opozarjajo zavezniška poveljstva na trde udarce, ki bi jih Japonci zdaj lahko zadali Avstraliji. Avstralske dejanske možnosti za obrambo proti vdoru so še vedno strahotna neznanca ter ni mogoče poskrbeti za obrambo dolgega dela obale.

Stockholm, 13. maja. s. Švedski dopisniki poročajo iz Indije, da potekajo v Colombu, prestolnici otoka Cevlona mrzlične priprave za obrambo. V mestu so izkrcali veliko vojnih potrebščin. V Colombu vlada vojno razpoloženje. Ceste morajo biti prazne za neovirano gibanje čet in tovornih avtomobilov. Po mestnih parkih so postavljeni protiletalski topovi, ponoči pa žarometi neprenehoma raziskujejo nebo.

Tokio 12. maja. AS. Po sodbi japonskih vojaških strokovnjakov je treba bitko v Koralnem morju smatrati za končano. Zastopnik vlade je razlagal pomen tega pomorskega spopada in omenil, da je zadnja pomorna novica glede te bitke sobotno poročilo japonskega vrhovnega poveljstva. V zvezi s tem je imenil trditve Amerikancev, ki bi radi svetu dopovedali, da so Japonci imeli hude izgube. Posmehljivo je pripomnil, da sovražnikova poročila nič ne omenjajo lastnih izgub, pač pa vedo vse podrobnosti o japonskih izgubah. Nagibe, ki vodijo angleško propagandno taktiko je treba smatrati za precej temne, posebno če jih primerjamo z našimi jasnimi poročili, ki jih je takoj razširilo japonsko vrhovno poveljstvo. Združene države in Anglija pa niso dozdale navedle niti imen niti razredov japonskih ladij, o katerih menijo, da so bile potopljene.

Nemški načrti o bodočih gospodarskih prostorih na svetu

Za zagotovitev evropske prehrane bo potrebno boljše obdelovanje polja in pa bistvene spremembe v kakovosti hrane

München, 13. maja. s. »Nürnberg Zeitung« prinaša oceno nove knjige, ki jo je napisal nemški državni podtajnik za prehrano, Backe, in ji dal naslov: »Za prehranjevalno svobodo Evrope«. Clankar piše po Backeju, da bo tudi po sedanji vojni gospodarstvo samo v postranski meri temeljilo na medsebojni svetovni izmenjavi blaga, da pa se bo gospodarstvo moralo razvijati v tej smeri, da se bodo uvedli posebni gospodarski sistemi, ki bodo širna zemljepisna področja združili v velik gospodarski prostor. Prevečkrat uporabljena beseda »avtarhija« bo dobila svojo posebno veljavo zlasti na področju prehrane in jo bodo prevzeli gotovo tudi nasproti vsemu ostalemu svetu, ki bo na tem gospodarskem prostoru dobival živila. V bodoče naj bi bili na svetu trije veliki gospodarski prostori, in sicer: Amerika, celinska Evropa in Vzhodna

Azija. Kar se tiče celinske Evrope — že ne upoštevamo angleškega otočja in ruskih pokrajin, ki so zaradi boljševiškega gospodarstva postale preveč neproduktivne — že ob sedanjih okoliščinah zadostuje za 90 odstotno kritje vseh potreb svojega prebivalstva. Kritje že ostalih 10 odstotkov potreb bi bilo možno doseči z boljšim obdelovanjem zemlje in s spreminjenjavo navad pri prehrani, ki je doslej temeljila v veliki meri na uživanju mesa in maščob, v zelo majhni meri pa na uživanju rib in zelenjave. Da se doseže potrebna donosnost polj, bo treba v Evropi slediti nemškemu zgledu discipliniranosti na živilskem trgu in propagande, ki jamči, da bo med narodi zavladala nova miselnost. In ta nova miselnost bo glavni temelj novega gospodarskega sistema.

Andrejčkov
Jože:

Žalost in veselje

Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

613.

Neznaneec mu je naročil, naj bo opolnoči pripravljen za beg, ker bo prišel ponj. Aleš bi bil najrajši na glas zavriskal. Bal se je le, da ga ne bi čez dan odpeljali h Tiun-Linu. Pa ga niso. Opoldne se je pa v stropu odprla luknja in skozi njo je priletela culica. Aleš je v njej našel kitajsko obleko. Zdaj je veselo čakal večera.

614.

Komaj se je zmračilo, je culico razvezal ter se oblekel v Kitajca. Posebno všeč so mu bile zavahane coklje. Potem je čakal odrešenja. Polnoč je že morala davno biti, a rešenika ni bilo od nikoder. Že je začel dvomiti, da se bo rešil od tod.

615.

Tedaj je nekaj zašumelo, zapah je škrtnil in pred njim je stal mož v kitajski obleki. Prijel je Aleša za roko in ga odvedel ven. Hitro sta šla dalje in zavila v dolino ob morju. Blizu brega je stala samotna kočica. Pred njo sta čakala dva moža.

Kaj se pravi: 20.000.000 ton potopljenega ladjevja 47.166 tovornih vlakov po 30 vagonov bi bilo treba, da bi nanje naložili vse blago, kolikor bi ga prepeljale potopljene ladje

V italijanskem ilustriranem tedniku »La Domenica del Corriere« je izšel pod naslovom »Čemu odgovarja 20 milijonov ton?« daljši članek, ki ga zaradi njegove zanimivosti prinašamo v celoti. Pisec, ki se je podpisal z »Istare«, pravi takole:

Tudi po računih nevtralnih veselačkov znašajo izgube, ki so jih pretrpeli Velika Britanija in njeni zavezniki na trgovskem brodomu od 3. septembra 1939 do 30. aprila 1942, v celoti 20 milijonov ton. Toda, kaj se to praktično pravi?

Da si ustvarimo jasno sliko o tem, je treba vedeti predvsem, kaj se razume pod tono trgovske ladje. Tonaža tovarne ladje predstavlja njeno velikost.

Ladijska tona nima nič opraviti z navadno tono, ki odgovarja, kakor vsi vemo, tisoč kilogramom. Ladijska tona izraža notranji prostor ladje. Pri ladiji razlikujemo dve vrsti tonaže: bruto in neto-tonažo. Bruto-tonaža je ves ladijin uporabljen prostor, torej tudi tisti, ki ga zavzemajo stroji, kurivo, posadka itd., dočim je pod neto-tonažo treba razumeti samo tisti prostor, ki je namenjen za razno blago, kakršnega ladje prevažajo, in za potnike.

Ce kakšno poročilo pravi, da je bila potopljena na primer 10.000 tonska sovražnikova ladja, je pri tem seveda mišljena vselej bruto-tonaža. Ko smo si v tem na jasnejšem in če tudi vemo, da »registrirana« tonaža, kakor se tudi imenuje, odgovarja 2,83 kubičnim metrom prostora (točno 2,8315), si lahko predočimo, kaj praktično pomeni, če je bilo potopljenega 20 milj. ladjevja.

Kako je bilo razdeljeno ozemlje bivše Jugoslavije

O tem, kako je bilo razdeljeno ozemlje bivše Jugoslavije, piše dopisnik »Centraleurope« iz Belgija naslednje:

Jugoslavija je v celoti obsegala področje 248 tisoč kvadratnih kilometrov in je na njem živelo 16 milijonov ljudi. Po razsulu te kraljevine je glavni njen dedič postala Hrvatska, ki obsega danes približno 40 odstotkov prejšnjega jugoslovanskega ozemlja, t. j. približno 100.000 kvadratnih kilometrov s 6,3 milijona prebivalci. Druga država, ki je nastala na razvalinah Jugoslavije, je Črna gora, ki danes meri 15.000 kvadr. kilometrov in ima približno pol milijona ljudi.

Velik del bivšega srbskega ozemlja — piše dopisnik omenjene agencije — t. j. 59.000 kvadr. kilometrov s 4,5 milijona prebivalci, je danes pod nemško vojaško upravo. Ostanek, t. j. 75.000 kv. km bivšega jugoslovanskega ozemlja s 5 milijoni ljudi, je prešel na Bolgarijo, Madžarsko, Italijo in v majhni meri na Nemčijo.

Recimo, da imamo nalogo, naložiti vse blago, ki ga naenkrat lahko prepeljalo 20 milijonov ton potopljenega ladjevja, na tovarne vlake, od katerih bi vsak imel 30 vagonov in izračunajmo, koliko takšnih vlakov bi potrebovali. Sicer je treba vedeti tudi to, da je na ladjo možno naložiti še več blaga, kakor pa znaša naznačena njena tonaža, pa pustimo zdaj takšne primere.

Znano je, da ima običajni železniški tovorni vagon 40 kubičnih metrov prostornine. Če torej pomnožimo 20 milijonov z 2,83 (ladijska tona) in potem to, kar dobimo, delimo s 40, dobimo število potrebnih vagonov. In teh vagonov bi bilo, kakor se z računom lahko prepričate, treba 1 milijon 415.000. Vlakov, katerih vsak bi imel po

Orjaški vojni stroj, ki ga je pripravil Stalin

Zanimiv članek o berlinski protiboljševiški razstavi

Pod naslovom »Sovjetski valjare« podaja nemški general Theiss v listu »Lokal Anzeiger« nekatere podrobnosti s protiboljševiške razstave, ki je bila preteklo nedeljo odprta v Lustgartnu v Berlinu. Zlasti se v svojih izjavah zadržuje pri poglavju sovjetske oborožitve in piše med drugim:

»Tedaj, ko je Francija imela v celoti 4000 oklepnih vozil, pri čemer so vsi ti tudi tisti iz prejšnje svetovne vojne, tedaj ko so jih druge evropske države imele od 200—600 in ko je bila Nemčija na tem, da začne izdelovati v čim večji množini motorizirana vozila, je prispela nenadno iz Moskve novica, da sovjetska vojska razpolaga

1850 m debel led!

Pri merjenju debeline ledenikov se strokovnjaki že nekaj časa poslužujejo posebnega načina. Kako globoko segajo ti ogromni, neraztopljivi ledeni skladi, ki na široko pokrivajo zlasti dežele visokega severa ali pa tisti, ki jih oklepajo skalnate stene visokih gora, ugotavljajo na podlagi odboja zvoka, ali z drugimi besedami, na podlagi odmeva. Na površju ledenika povzročijo kakšno huišo eksplozijo, zaradi česar se razširi na vse strani zvočni valovi, tudi v globino ledenika samega. Kako hitro se zvok širi skozi led, je tudi znano. Ko zvok doseže dno ledenika, t. j. ko zadane na trdna zemeljska tla, se zvočni valovi odbijejo, kakor se na primer odbijejo morski valovi ob bregu, ter se vrnejo na ledenikovo

30 tovornih vagonov, pa bi bilo — kakor vidimo, če gornje število še s 30 delimo — 47.166.

Preračunajmo zdaj, koliko ladjevja je sovražniku še ostalo. Leta 1939, torej tedaj, ko je vojna izbruhnila, je bilo na vsem svetu za 69.435.000 ton trgovskega ladjevja. Od teh ladij jih je plulo pod angleško zastavo in pod zastavo britanskih dominionov za 21.221.000 ton. Združene ameriške države pa so imele 11.871.000 ton trgovskega brodoma. Med sedanjo vojno se je Veliki Britaniji posrečilo zaseči nekaj milijonov ton trgovskega ladjevja, ki je pripadalo raznim državam, kakor Grčiji, Nizozemski, Belgiji, Norveški in Franciji, nekaj sto tisoč ton pa so jih mogli Angleži zgraditi na novo v svojih ladjedelnicah. Glede Združenih ameriških držav pa se zdi, da so povečale svoje trgovsko brodomarje za približno 3 milj. ton.

Na podlagi teh ugotovitev pridemo do številke 38.500.000 ton ladjevja. Ker pa je bilo do zdaj uničenih že 20 milj. ton trgovskih ladij, anglosaksonske države morejo zdaj imeti kvečjemu še 18,5 milijona ton brodomarje.

Že z nad 10.000 tanki za naskok. Ta številka se je tedaj zdela naravnost astronomska in povsem pretrana, toda danes — piše omenjeni nemški general — dejanja dokazujejo, kako zelo je bila tista novica iz Moskve resnična.

V Rusiji so potem takšne vrste orožje še v večji meri izdelovali tako, da je nemško vrhovno poveljstvo lani lahko sporočilo, da so Sovjeti do konca jesenskega vojskovanja izgubili okrog 24 tisoč napadalnih oklepnih vozil. Zaslugo za uničenje tega orjaškega vojnega stroja, ki je bil na tem, da se požene proti Evropi — zaključuje svoj članek general Theiss — je treba pripisovati pravočasni Führerjevi odločitvi.

površje. Spreprostim računom potem lahko zelo natančno določimo, kako je ledenik na tistem kraju debel. Kolikor je dozdaj znano, je najgloblji ledenik na svetu tisti, ki pokriva notranje predele Grönlandije. Izračunali so, da je debel celih 1850 metrov.

Francoski tobak

Francosko finančno ministrstvo je te dni sporočilo, da bodo izdelani potrebni načrti za pokritje potreb po tobaku na Francoskem. Pridelek tobaka se je v Franciji dvignil na 38.000 ton letno. Če se površina, posajena s tobakom, poveča za 10—15 odstotkov, bo letni pridelek tobaka dosegel 50.000 ton.

Dopisnice, ki jih bodo verniki lahko pisali naravnost papežu

V proslavo 25 letnice, odkar je sedanji papež bil posvečen v škofa, bodo v Rimu in drugod velike slovesnosti, ki se bodo začele 14. maja, torej jutri. Pri tej priliki bodo po vseh italijanskih župnijah delili posebne razglednice, s katerimi se bodo verniki lahko obrnili sami na svetega očeta ter prejeli potem od njega odgovor z apostolskim blagoslovom. Na razglednicah, ki bodo služile za odgovor, bodo nalepljene posebne nove znamke, ki jih bo Vatikan nalašč za to priliko dal v promet.

Berlin — mesto mostov

Ime »mesto mostov« zasluži Berlin morda dosti bolj kot pa Pariz ali celo Benetke. Stevilke, ki so jih dobili v zadnjem času po uradnem štetju, kažejo, da ima Berlin zdaj 561 mostov, pri čemer pa niso všteti tisti, ki čeznje drže železniške proge. 12,6 odstotka mostov je lesenih, vsi ostali pa so bodisi železni, železobetonski ali pa kamniti.

Smrt slavnega skladatelja

Na kliniki v Winterthuru je umrl znani dirigent in skladatelj Felix Weingartner. Na omenjeno kliniko se je zatekel iskat zdravja pred nekaj meseci, zanj pa ni bilo več rešitve in je moral za vedno odložiti svojo taktirko. Pokojnik je bil star 81 let in je bil rojen v Zari v Dalmaciji.

Tudi alžirska zemlja je danes dragocena

Po poročilu iz Pariza se je zadnje čase pridelek zelenjave in sočivja tudi v Alžiru zelo povečal. V enem samem letu se je po zatrdilu iz Pariza površina, na kateri pridelujejo zelenjavo in sočivje, povečala od 18.000 na 40.000 ha. Računajo pa, da višek zmogljivosti na tem polju še davno ni dosežen in da bodo v Alžiru prihodnje leto pridelali še dosti več zelenjave in sočivja kot pa so ga lani ali pa letos.

Rdečelaskam je najmanj žal...

Čeprav današnji časi niso preveč primerni za štetje človeških las, vendar se je le našel človek, ki se je vsaj nekaj časa ves posvetil temu strašno važnemu vprašanju. Ugotovil je — pravi neko zabavno poročilo iz Zürich — da imajo plavalaske na glavi približno 140.000 las, temno kostanjeve barve 120.000, rjavke 100.000, rdečelasko pa jih imajo samo kakšnih 88.000. Rdečelasko torej najredkejši, oziroma najdebelejši. Ženski lasje so kvečjemu lahko dolgi 70—80 cm, moški pa samo 30—35 cm. Rdečelaskam je po tem takim za kakšno stvar še najmanj žal, če pomislimo, da imajo ljudje tolikokrat navado reči, da jim je »žal, kolikor imajo las na glavi«.

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

Odreče se vsem svojim običajnim kretnjam, ki z njimi Korenček navadno strahuje, pozablja svoj ostri in žgoči pogled, ki je podoben rdeči piki. Vendar se ji ustnice kljub naporu razmaknejo na pritisk notranje togote, ki ji žvižgaje uha.

»Prijatelj,« pravi, »prijazno sem prosila Korenčka, naj mi stori lahko uslugo, naj gre na sprehod do mlina. Uganite, kaj mi je odvnil. Vprašajte ga, mislili boste, da si izmislijam.«

Vsakdo je uganil in Korenčkovo vedenje zadošča. Ni mu treba ponavljati, kar je rekel.

Nežna Ernestina pristopi in mu reče potihem na uho:

»Pazi se, nesreča bo. Ubogaj, poslušaj svojo sestro, ki te ima rada.«

Feliks je mnenja, da je v gledališču. Nikomur ne bi odstopil svojega mesta. Sploh ne pomisli na to, da bo del opravil po pravici prešel na starejšega brata, če se bo Korenček poslej izmikal. Še podpihoval ga je. Včeraj ga je še zaničeval, ravnal z njim kakor z mokro kuro. Danes gleda v njem sebi enakega in ga spoštuje. Prestopa se sem in tja in se nebeško zabava.

»Če je že prišel konec sveta in se svet podira,« pravi gospa Lepicova uničena, »se sploh ne zmenim več za nobeno reč. Umikam se. Naj govori kdo drugi in naj poskusi krotiti divjo zver. Tu sta oče in sin, naj se onadva pomenita.«

»Papa,« pravi Korenček v skrajni stiski in komaj lovi besede, zakaj česa takega še ni vajen, »če zahtevaš ti, naj grem v mlin po tisti funt surovega masla, grem zaradi tebe, samo zaradi tebe. Zaradi matere pa ne grem.«

Zdi se, da je ta čast gospodu Lepicu bolj nerodna kakor

pa prijetna. Neprijetno mu je, da bi moral takole uveljavljati svojo oblast, če ga žena pred občinstvom poziva k temu, in če zaradi funta surovega masla.

Zloviljen stopi nekaj korakov po travi, skomizgne z rameni, obrne hrbet in se vrne v hišo.

Začasno obstane zadeva pri tem.

Odrešilna beseda.

Zvečer po večerji, pri kateri ni bilo gospe Lepicove, ker je bolna in leži, in pri kateri je vsakdo molčal, ne samo iz navade, ampak tudi iz zadrege, je gospod Lepic zvil svoj prtič, ga vrgel na mizo in rekel:

»Ali ne bi šel nobeden z menoj na sprehod po stari cesti do kozje staje?«

Korenček razume, da si je izbral gospod Lepic ta način, da povabi njega. Zato tudi sam vstane, odnese svoj stol k steni kakor vedno, in ubogljivo sledi svojemu očetu.

Sprva hodita molče. Neizogibno vprašanje se ne pojavi takoj. Korenček v duhu ugiba, kakšno bo in kako bo nanj odgovoril. Pripravljen je. Ker je tako strašno pretresen, nič ne obžaluje. Dan mu je prinesel toliko razburjenja, da se hujšega ne boji. In sam glas gospoda Lepica, ki se je le odločil, da spregovori, ga pomiri.

Gospod Lepic: »Kaj čakaš, da mi ne razložiš svojega današnjega vedenja, ki je mater užalostilo?«

Korenček: »Ljubi papa, dolgo sem se obočeval, ampak to se mora končati. Prižmam: mame ne ljubim več.«

Gospod Lepic: »Ah! Zakaj pa ne? Od kdaj?«

Korenček: »Zaradi vsega. Od kar jo poznam.«

Gospod Lepic: »Ah, to je pa bridko, dečko moj! Povej mi vsaj, kaj ti je storila?«

Korenček: »To bi bila dolga zgodba. Sicer pa — ali ni ne opaziš?«

Gospod Lepic: »Pač. Opazil sem, da si velikokrat šobo držal.«

Korenček: »Neznansko me draži, če kdo pravi, da šobo držim. Seveda, Korenček ne more resno zameriti. Šobo drži. Pustite ga. Ko ga bo minilo, bo že prišel pomirjen in prijeten iz svojega kota. Zlasti pazite, da ne bi videl, da se morda brigate zanj. Prava reč to, — Oprosti, papa, to ni tako nedolžna reč, ne za očeta in mater in ne za druge. Včasih res držim šobo, tako na zunaj, ampak zgodi se tudi, zagotavljam ti, da sem iz vsega srca divje togoten in žalitve nikoli ne pozabim.«

Gospod Lepic: »Kako da ne, kako da ne, pozabil boš, če te kdo kaj podraži.«

Korenček: »Nikakor ne, nikakor ne. Ti kajpak ne veš vsega, tako malo si doma.«

Gospod Lepic: »Potovati moram.«

Korenček (važno): »Služba je služba, papa. Ti imaš svojih skrbí zadosti, mama pa ima — zdaj je prilika, da ti povem — ima samo mene, da se znaša nad mano. Za nič ne svetui ti ne zamerjam. Gotovo, treba bi bilo samo, da se cmerim, pa bi me branil. Če že zahtevaš, ti bom pomalem še povedal, kaj je že vse bilo. Videl boš, ali imam dober spomin. A že te prosim, papa, da mi svetuješ. — Rad bi prišel stran od matere. — Katera pot bi bila najpreprostejša?«

Gospod Lepic: »Saj sta samo dva meseca na leto skupaj, med počitnicami.«

Korenček: »Moral bi mi dovoliti, da prebijem počitnice v zavodu. Tam bi napredoval.«

Gospod Lepic: »To je ugodnost, ki jo uživajo revni učenci. Ljudje bi mislili, da se ne brigam več zate. Sicer pa ne smeš misliti le nase. Meni bi tvoje družbe že manjkalo.«

Korenček: »Prihajal bi na obisk k meni, papa.«

Gospod Lepic: »Potovanja za zabavo so draga, Korenček.«

Korenček: »Prihajal bi med svojimi službenimi potovanji. Naredil bi kak ovinek.«